

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Compendium Totius Tractatus De S. Matrimonij
Sacramento R. P. Thomæ Sanches E Soc. Iesv**

Sánchez, Tomás

Coloniæ Agrippinæ, 1624

15. Dubitans.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41559

14 Dotis non soluta causa, vxor non potest e domo expelli, vel in illam non traduci, *libr. 9. disp. 5. à nu. 11. vsq. ad 18.*

Dubitans.

1 Dubitans de deliberatione requisita ad promittendum, tenetur implere promissionem, *l. 1. disp. 8. nu. 10.* Item dubitans de promissione, vtrum promiserit manens dubius, adhibita sufficienti diligentia, non tenetur ad promissionem, *l. 1. disp. 9 nu. 11.* Secus dicendum de dubitante de animo se obligandi, vel de usu rationis post septennium, *ibid. numer. 12. 13. & 14.*

2 Non dubitans, sed opinans se vouisse, vt magna determinatio iudicij sit ad hoc, tenetur ad impletionem voti. Si verò fuerit mediocrius diuidenda est res promissa, *l. 2. disp. 41. num. 34.*

3 Certus voti ratione libertatis, dubius tamen de eius obligatione ratione debitæ materiæ, aut finis, vel alicuius circumstantiæ tunc occurrentis, tenetur ad impletionem voti, *l. 2. disp. 41. nu. 35.*

4 In dubio melior est conditio possidentis, non solum in materia iustitiæ, sed etiam in alijs virtutibus à iustitia. Et possidens bona fide; & mox dubitans an sit sua, non tenetur restituere, quando facta diligentia adhuc dubius est, *lib. 2. disp. 41 num. 12. & 32.* Et si negligens fuerit in verò domino inquitendo: & negligentia causa fuit, vt veritas non possit depre-

prehendi, vel inuenias, esse alienum, tenetur restituere, prudentis arbitrio, alteri de quo dubitat, vel, eo ignoto, pauperibus, quantum alterius intererat, veritatem detegi plus, vel minus iuxta qualitatem spei quæ erat, veritatem assequendi, & si post omisiam diligentiam debitam, appareat rem esse alienam, tenetur ex tunc fructus restituere, *ibid.* n. 13.

5 In æquali dubio tenetur iudex sententiã ferre pro possessore. Et si res in nullo possessore inueniatur, diuidenda est inter eos de quibus dubitatur. Et si dubium non est æquale, diuidenda est res iuxta dubij proportionem. Et si res fuerit indiuidua (vt seruus) sorte alteri applicanda; vel vni res, alteri verò dimidium æstimationis, *l. 2. disp. 41. à n. 14. vsq. ad 16.*

6 Dubitans an suo consilio, vel actione operatus sit; præsumendum est, absq; consilio aliũ minimè facturũ, nisi oppositæ coniecturæ aliud suadeant. Item depositarius, vel commodatarius dubitans æqualiter, an sua culpa depositũ, vel commodatum perierit, immunis prorsus est à restitutione, *l. 2 d. 41. n. 17. & 18.*

7 Possidens bona fide, præmissa debita diligentia, manens dubius, potius credens, rem esse alienam, tenetur partem restituere proportionem illius maioris propeffionis. Item possessor bonæ fidei dubitans an res sit sua ante examinationẽ factã, licet possit rem detinere, tenetur tamen ab eius vsu, & eius alienatione abstinere, v. g. de vsu quo res consumitur. Si
verò

verò examine præmissio adhuc manet possidēs
dubius, potest vti re illa, eamque alienare, &
tenetur admonere emptorem huius dubij sub
obligatione restituendi damnum inde sequu-
rum, quando mortaliter spes foret vt dominus
appareat. Secus si nulla est spes, *l. 2. disp. 41. à n.*
19. vsque ad 22.

8 Quando possidens rem accepit dubia fi-
de, titulo emptionis, vel quouis alio, v. g. du-
bitans an furtiua sit; tenetur restituere non in-
tegrè, sed plus, vel minus pro dubij qualitate,
quo rem illam assequutus est: nisi possidēs in-
iuste abstulerit rem à possessore bonæ fidei,
dubitans an sit sua, *l. 2. d. 41. à n. 24. vsq. ad 26.*

9 Emptor bonæ fidei non dicitur ille, qui
emit ab illo qui communiter vendit res furti-
uas, nisi præmissio examine constet, vendito-
rem iuste vendere, *l. 2. disp. 41. nu. 27.*

10 Dubia fide accipiens iuste aliquid ab eo,
qui bona fide possidet, nec peccat, nec tenetur
restituere, si apposita debita diligentia non in-
ueniatur, rem esse alienam. Idem dicendum
de dubitante, an res sit furtiua, emente, vel do-
no accipiente, animo quærendi verum domi-
num, vt ei restituat, *libr. 2. disp. 41. numer. 28.*

¶ 29.

11 Iudex, aut Doctor, existentibus varijs o-
pinionibus, non tenetur fauere possidenti: so-
lum enim in dubio est melior conditio possi-
dentis, hic autem Doctor iam non est dubius,
sed probabiliter opinatur, *l. 2. d. 41. nu. 30.*

12 Cer-

12 Certus de voto, dubius autem voti qualitaris, ut, an vouerit castitatem, vel se non fornicaturum, aut non ducturum uxorem, vel an vouerit religionem in communi, vel tantum determinatam, vel si vouit castitatem, & religionem, an vouerit castitatem dependenter a religione, tenetur vouens in his omnibus euentibus ad id, quod minus est, *lib. 2. disp. 41. num. 33.*

23 Dubitans an sit impositum præceptum diuinum naturale, vel humanum de aliquate, non obligatur. Secus, si est certus de præcepto, & dubitat, an obliget, & non est locus epieichæ in dubijs. *lib. 2. disputat. 41. numer. 36. & 37.*

14 Dubitans post factam diligentiam sufficientem, an habeat ætatem requisitam ad ieiunium, non tenetur ieiunare. Secus dicendum si dubitat de ætate requisita ad ordines, vel beneficia. tunc enim debet constare. Item dubitans de pubertate, aut minori ætate, potest voti personalis, aut realis irritationem à patre obtinere, *l. 2. d. 41. n. 38. & 39.*

15 Dubitans, an audita fuerit hora noctis duodecima, edens vel bibens, non potest die sequenti ad Eucharistiam accedere: potest tamen edere carnes, licet dies sequens sit ieiunij, & cœnare. Si tamen hodie esset dies ieiunij, & dubitem an sonnerit hora duodecima noctis, non possam cœnare. Et quando sunt diuersa horologia, & aliquorum sonat hora du-

duodecima, aliorum non, potest qui tunc soluit ieiunium naturale, communicare die sequenti; & potest cœnare, vel edere carnes, siue illa dies, siue sola sequens sit ieiunij. At quando est vnum tantum horologium, & vbi cepit sonare duodecima hora, aliquis bibens, licet quando sonat vltimus pulsus duodecimæ, desinat bibere, non potest die sequenti communicare, *lib. 2. disp. 41. nu. 40.*

16 Dubitans de valore matrimonij bonâ fide vtriusque initi, ante diligentiâ adhibitam ad assequendam veritatem, tenetur reddere, at petere minimè; ea tamen sufficienter adhibita, potest petere, & reddere. Idem quando est moraliter impossibile vinci dubium, etiâ intra bimestre nō consummato matrimonio. Idem dicendum de habente scrupulum ex leui, & temeraria incredulitate ortum, deposito illo consilio sui pastoris. Idem si alter coniux adulterium admittat, *lib. 2. disp. 41. à num. 42. vsque ad 49.*

17 Coniux non tenetur reddere debitum alteri affirmanti se non consensisse, nisi denuo consentiat, vel se retractet. At si credat, non potest petere, nec reddere. Non tamen tenetur credere, nisi tales sint coniecturæ, vt credere conuincatur. Et si dubitat, propter alterius affirmationē, probabiliter de valore matrimonij, nequit petere, nec reddere, donec deponat dubium, vel faciat debitam diligentiam, manente eodem dubio, *lib. 2. disp. 41. n. 52.*

K

18 Dubi-

18 Dubitans vterque coniux de valore matrimonij ab vtroq; bona fide initi, non potest petere, nec reddere ante adhibitam diligentiam ad vincendum dubium. Et quando alter tantum dubius est, & petit à non dubitate, potest coniux non dubius, conscius dubij, negare debitum, *lib. 2. disp. 41. nu. 55. & 56.*

19 Coniux contrahens cum dubia fide, potest petere. Teneatur tamen reddere alteri bona fide possidenti, & possidens bona fide non teneatur reddere alteri dubitanti & petenti, si tamen non dubitat potest petere, & reddere, & nuptiæ mala fide contractæ non sunt irritandæ. Quando verò vterque est dubius potest petere, nec reddere, nisi sint rationes efficientes opinionem probabilem, licet contraria sit probabilior, *l. 2. tota disp. 42.*

20 Quando impedimentum amoueri potest proprio consensu, vt seruitus ignorata dubitans de valore matrimonij à se bona fide contracti, potest petere, & reddere animo ratificandi præcedens matrimonium nullum, quando impedimentum est occultum. Secus dicendum, si sit publicum, aut desit animus ratificandi, vel lis mota. Et in hoc dubio teneatur reddere debitum, etiam iudice non præcipiente, de conscientie animo ratificandi, nec sibi præiudicium inferre, *lib. 2. tota disp. 43.*

21 Contrahens bona fide, & postea non dubitans, sed probabiliter opinans, nullum esse matrimonium, non potest petere, etiam adhibita

bitea sufficienti diligentia. Tenetur tamen reddere, non obstante ea opinione, donec ita certus sit, ut parum dubij remaneat. Et habens æqualem opinionem, tã validitatis, quàm nullitatis matrimonij, potest reddere, & petere, quamvis probabilius sit non valere, *lib. 2. tota disputat. 44.*

22 In dubijs est eligendum, quod tutius est; exemplum sit: Dubitas practicè an hic, & nunc tenearis ieiunare, tenearis, dum id dubium non deponis, *lib. 2. disp. 41. nu. 9.*

23 Dubium est, quando intellectus pendet æquilibrio, in neutram partem potius inclinans. Fides est assensus certus, obscurus tamè habitus ex autoritate alicuius illam rem affirmantis. Opinio est assensus illius partis non firmus, & certus, sed cum alterius formidine.

Suspicio est, quando intellectus in alteram partem magis inclinatur, non tamen illi assentitur.

Scrupulus est apparentia aliqua cõtra id, quod aliquis credit, vel opinatur, vel dubitat. Et ad

iudicandum non tam est attendendum dubium, vel opinio, quàm rationes dubitandi, vel opinandi. Dubium aliud est practicum, aliud speculativum. Idem de scientia, & opinione. Et

non licet habere contrarium iudicium practicum speculativum, & opinari cum scientia dubia practicè, est peccatum, & reducitur ad speciem peccati, de qua est dubium. Licitum tamen est operari cum dubio speculativo, *lib. 2.*

disp. 41. à nu. 1. vsque ad 8.